

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО БРЕНДИНГУ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЛОКАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

MECHANISMS OF IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLES OF TERRITORIAL BRANDING IN THE PROCESS OF LOCAL IDENTITY FORMATION

У статті піднімаються питання формування територіального брендингу з урахуванням проблематики української ідентичності. Здійснення державної політики в питаннях ідентичності потребує комплексного врегулювання на законодавчому рівні, а саме визначення особливостей формування та реалізації, гарантії участі громадян України та інститутів громадянського суспільства у її реалізації, визначення та розмежування повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування у цій сфері.

За роки незалежності України питання української національної та громадянської ідентичності фрагментарно висвітлювалося у законодавстві, що врегулює відносини у різних сферах суспільного життя, що потребує комплексного та системного врегулювання зазначених питань, актуальність яких актуалізувалася після 2013 року.

З початком повномасштабного вторгнення росії на територію України, окремі населені пункти України стали символами героїчного спротиву українського народу, деякі перетворилися на політичні бренди з сакральним змістом, деяким територіальний брендинг є необхідним для визначення свого подальшого відновлення в складі Незалежної України, що сприятиме економічному розвитку регіонів і зростанню рівня суспільної підтримки політичного курсу України, зміцненню її іміджу в спільноті цивілізованих держав світу.

В умовах децентралізації локальна ідентичність територіальної громади стає первинним, базовим рівнем територіально-просторової ідентичності вона є своєрідним індикатором згуртованості громади, її активності, а значить і спроможності». Тому формування локальної ідентичності стає пріоритетом у стратегічному плануванні соціально-економічного розвитку територіальної громади, реалізації культурних, освітніх, соціальних, спортивних проєктів.
Ключові слова: локальна ідентичність, територіальний брендинг, політичні бренди.

The article raises the issues of the establishment of Ukrainian national and civic identity, national-

patriotic education, military-patriotic education and civic education, which are only partially outlined by the legislation of Ukraine. As a result, the implementation of state policy in the specified area requires comprehensive regulation at the legislative level, namely the definition of its purpose, tasks, principles and directions, features of formation and implementation, guarantees of participation of citizens of Ukraine, Ukrainians abroad, public associations and other institutions of civil society in its implementation, definition and delimitation of powers of state authorities and local self-government bodies in this area.

In view of the above, during the years of Ukraine's independence, the issue of the establishment of Ukrainian national and civic identity was covered only sporadically and fragmentarily in the legislation regulating relations in various spheres of public life. However, the need for a comprehensive and systematic settlement of these issues became significantly more relevant after 2013, when several regions of Ukraine were subjected to military aggression and were occupied by the Russian Federation, and the ineffectiveness of the current legislative settlement of these issues became obvious.

With the beginning of the full-scale invasion of Russia on the territory of Ukraine, certain settlements of Ukraine became symbols of the heroic resistance of the Ukrainian people, some turned into political brands with a sacred meaning, for some territorial branding is necessary to determine their further restoration as part of Independent Ukraine, which will contribute to the economic development of the regions and increase the level of public support for the political course of Ukraine, strengthening its image in the community of civilized states of the world.

In the conditions of decentralization, the local identity of the territorial community becomes the primary, basic level of territorial-spatial identity, it is a kind of indicator of the community's cohesion, its activity, and therefore its capacity." Therefore, the formation of local identity becomes a priority in the strategic planning of the socio-economic development of the territorial community.

Key words: local identity, territorial branding, political brands.

УДК 35.085

DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.38.23>

Солодкий О.А.

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Навчально-наукового інституту неперервної освіти Національного авіаційного університету

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах війни питання формування територіального брендингу набуває особливої актуальності і нагальності, при цьому потребує застосування нових підходів і оцінок ситуації розробки. З початком повномасштабного вторгнення росії на територію України, окремі населені пункти України стали символами героїчного спротиву українського народу, деякі перетворилися на політичні бренди з сакральним змістом, деяким територіальний брендинг є необхідним для визначення свого подальшого відновлення в складі Незалежної України. що сприятиме економічному розвит-

кові регіонів і зростанню рівня суспільної підтримки політичного курсу України, зміцненню її іміджу в спільноті цивілізованих держав світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз філософських, політологічних поглядів щодо формування української громадянсько-політичної ідентичності окреслює важливість дослідження історії формування та розвитку громадянсько-політичної ідентичності в Україні. Окремі аспекти цієї наукової проблеми висвітлені у дослідженнях О. Антонюка, В. Євтуха, О. Картунова, І. Оніщенко, В. Ребало, С. Римаренко, Ю. Римаренко, Ю. Саєнко, Л. Шкляра та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В результаті проведеного аналізу наукових робіт до оцінки понять «локальна ідентичність» та «територіальний брендинг», було визначено, що локальна ідентичність – це початковий рівень територіально-просторової ідентичності, системна сукупність культурних, історичних, економічних, соціальних відносин, яка формується на основі місця проживання та є фактором самоотождення людини, яке проживає на території. Сформована локальна ідентичність створює ефективний шлях розвитку громади та покращення якості життя населення через систему соціально-економічних показників, та стає змістом стратегії розвитку територіальної громади.

Дослідники виділяють кілька типів ідентичності: національну, державну, етнічну, регіональну і локальну. Національна та державна ідентичності визначають усвідомлення приналежності індивіда до певної держави. Етнічна ідентичність пов'язана з культурними процесами, що відбуваються в суспільстві.

Разом з цим, питання територіального брендингу, реалізація принципів для більшості регіонів України, в тому числі тимчасово окупованих територій набуває особливого значення в контексті оцінки через призму питань ідентичності та практично не розглядається в наукових дослідженнях.

Мета статті полягає у визначенні специфіки процесу формування територіального брендингу з урахуванням локальної ідентичності в умовах російсько-української війни.

Викладення основного матеріалу. Розвиток держави передбачає усвідомлення громадянами своєї громадянської ідентичності, що відбувається через мову, традиції, цінності. Сукупність усіх індивідів, які пройшли таке самовизначення є необхідним фундаментом для формування потужного громадянського суспільства.

Особливого значення це питання набуває у сфері національної безпеки та оборони, оскільки визнання національної та громадянської належності громадян України є однією з визначальних засад держави, що значно підвищує її здатність захищатися від внутрішніх і зовнішніх загроз безпеці. Проте поки що проблема визнання громадянства в різних сферах суспільного життя та на різних рівнях соціальних інститутів не привертає достатньої уваги. Багато в чому така ситуація склалася через відсутність належної нормативно-правової бази. Тому нагальна необхідність належного врегулювання відносин щодо встановлення української національності та громадянства не може бути забезпечена без прийняття спеціального закону.

Цей закон має визначити законодавчі засади державної політики у сфері становлення української нації та громадянства, здійснення національно-патріотичного виховання та громадянського виховання та закласти основу для єдиної та скоординованої діяльності всіх суб'єктів у цьому процесі. У процесі децентралізації та створення територіальних громад утворюються нові територіальні громади. Відбувається процес ідентифікації особистості, відчуття приналежності до місцевої громади, а децентралізація дає владу, ресурси та можливості впливати на розвиток і добробут населення. Децентралізація – це інструмент підвищення конкурентоспроможності громади. Регіональні громади, оскільки це дозволяє місцевим громадам планувати власний розвиток.

Місцева ідентичність – це ідентифікація з суспільством, що живе на певній території. Локальна ідентичність є первинним і базовим рівнем регіональної просторової ідентичності, систематичною сукупністю культурних, історичних, економічних і соціальних зв'язків, сформованих на основі місця проживання, фактором самоідентифікації індивідів як членів місцевої громади. Розвиток регіональної громади залежить від розвитку місцевої громади, ідентичності місцевих індивідів та їхньої самоідентичності з іншими членами громади; по-друге, згуртована місцева громада має створити локальний регіональний простір, у якому існують місцеві мешканці. і підкоряються певним керуються традиціями та цінностями, формують відповідну комунікацію в процесі взаємовідносин та планують власне майбутнє, по-третє, за сучасних умов територіальна громада є первинним осередком життєдіяльності суспільства та характеризується розвитком основних соціо-політичних та економічних відносини [2, стор. 14]. 33].

Функціями місцевої ідентичності є: сприяння самодостатності членів місцевої громади через розвиток єдності, солідарності, довіри, поваги та взаєморозуміння; зміцнення поведінкової діяльності місцевої громади; зміцнення суспільної ідентичності та зміцнення статусу членів місцевої громади в громаді. Також можна виділити два типи локальної ідентичності. Перший – номінальний – людина або група людей відокремлюється від суспільства та починає ідентифікуватися з певною спільнотою, що проживає на території відповідної спільноти. Друга – реальна – індивід діє добровільно в інтересах місцевої громади відповідно до ключових інтересів і цінностей, прийнятих місцевою громадою. У формуванні локальної ідентичності регіональної спільноти можна виділити чотири

основні компоненти: 1) локальний (регіональний) менталітет – особливості мешканців певної території, їх унікальні цінності та системи оцінки тощо; 2) сприйняття житлової зони розуміння характеристик і властивостей; 3) територіальні інтереси – загальні для членів відповідної територіальної спільноти уявлення про стан, цілі і шляхи розвитку території; 4) локальна (просторова) самоідентифікація як усвідомлення приналежності до тієї території, територіальної спільноти.

Досліджувати локальні ідентичності можна за допомогою соціологічних методів таких як опитування, анкетування, вивчення матеріальних артефактів, символічних індикаторів: історичні пам'ятки, місцева топоніміка, архітектура, а також за допомогою обробки статистичної інформації.

Ідентичність можна вивчати за допомогою соціологічних методів, таких як опитування, анкетування, дослідження матеріальних артефактів, символічних індикаторів: історичних пам'яток, місцевих топонімів, архітектури, обробки статистичної інформації. Локальна ідентичність спроможної територіальної громади може формуватися в локальному територіальному просторі, де проживають місцеві жителі, керуючись певними традиціями та цінностями, зі своїми символами, ознаками, уявленнями, що відрізняють її від інших. Стратегічне планування розвитку територіальної громади має бути не лише інструментом підвищення економічної та соціальної ефективності та покращення життя громади, а й частиною формування політики місцевої ідентичності, що базується на демократичних засадах та повному врахуванні прав громадян [5].

Незважаючи на те, що в процесі об'єднання місцеві громади отримують переважно економічну вигоду, процес реалізації реформи створює низку потенційних ризиків і загроз у сфері соціокультурної політики та розвитку справді ефективного політичного плюралізму в громаді. У стратегічному плані розвитку ТГ керівництву варто зосередити увагу на ресурсах, які зосередитися на ресурсах, які формують ідентичність громади.

Такі ресурси можна поділити на дві категорії: особисті: значущі особи (батьки, близькі родичі, друзі, колеги, співвітчизники тощо); та географічні: сукупність ресурсів, що формують ідентичність громади. Географічні: сукупність знань про устрій та природні особливості території (кліматичні умови, рельєф, рослинний і тваринний світ); етнічні: самоідентифікація з етнічними групами, що проживають на даній території; культурні: сукупність уявлень про матеріальні та духовні цінності, створені

людьми в конкретній ТГ; історичні: асоціативні уявлення про історичне минуле громади; асоціативні уявлення про процес історичного становлення громади. асоціативні уявлення про процес історичного розвитку громади.

Національна ідентичність є ширшим поняттям, оскільки одна держава може включати більше однієї етнічної групи. Етнічна ідентичність формує параметри відмінності громадян однієї держави від громадян іншої, дозволяючи при цьому людям однієї етнічної спільноти визначати себе як громадян різних держав і як членів різних державних утворень [5].

Регіональна ідентичність являє собою зв'язок між людиною та регіоном, в якому вона проживає. У нестабільних суспільствах регіональна ідентичність, як і національна, може бути важливою підтримкою віри людини у власну позицію в системі соціального простору та основою для трансформаційних дій [8].

Регіональна ідентичність становить значний інтересу контексті побудови та реалізації стратегій регіонального розвитку. Як невід'ємна частина соціокультурного простору, регіональна ідентичність може бути як стимулюючим, так і стримуючим фактором економічного та соціального розвитку. Тому питання регіональної ідентичності є частиною ширшого аналітичного контексту, пов'язаного з визначенням взаємозв'язку між культурою та економікою. Системоутворюючою функцією регіональної ідентичності є функція соціальної інтеграції, тобто об'єднання людей на основі самоідентифікації [1].

Особливе місце в системі ідентифікаційних практик людини посідають локальна ідентичність (ідентифікація з певним містом, селом чи регіоном) та регіональна ідентичність (ідентифікація з певною локальною спільнотою). Локальна ідентичність індивіда стосується його прив'язаності до певного місця проживання. У цьому контексті територія є основним градієнтом і чинником соціалізації та політичної мобілізації індивідів. Локальна ідентичність – це різновид регіональної ідентичності, почуття ототожнення себе з місцевою громадою, відчуття причетності до подій, що відбуваються на території (місто, район, село чи субрегіон), на якій людина безпосередньо проживає [7].

У міжнародній літературі використовуються різні визначення, близькі або ідентичні за значенням терміну територіальна ідентичність: локальна ідентичність, регіональна ідентичність, екологічна ідентичність, міська ідентичність («міська» ідентичність, ідентичність, пов'язана з містом, соціальна міська ідентичність), ідентичність поселення та регіональна ідентичність. Локальну ідентичність можна

розглядати як ідентифікацію людини з місцевою громадою, тобто відчуття причетності до подій, що відбуваються в місці її безпосереднього проживання (конкретній місцевій громаді). Це можна зробити за допомогою наступних ідентифікаційних факторів: 1. Емоційна прив'язаність до міста, в якому вони знаходяться (наприклад, гордість за місцевість або місцевий патріотизм); 2. «менталітет». Це поняття не має наукового визначення, але зазвичай означає певний спосіб мислення, ставлення до чогось, розуміння культурних норм тощо. Формується переважно в дитинстві, як результат тривалого життя в даній місцевості. 3. Знання регіону, його історії та культурних особливостей. 5. «Місцева культура» як сукупність специфічних традицій і моделей поведінки. 6. Почуття відповідальності перед місцевою громадою. Це проявляється як результат відчуття себе частиною місцевої та/або регіональної спільноти (наприклад, певного простору, інфраструктури тощо) і призводить до різних видів громадянської дії [7].

«Регіоналізм і локальний соціалізм, здається, мають згуртованість, яка значною мірою позбавлена гендерних відмінностей» [6]. Це лежить в основі формування систем цінностей цієї просторово-територіальної реальності, які часто ґрунтуються не лише на чітких об'єктивних умовах, але й на суб'єктивних умовах їх формування. Численні дослідження показують, що колективна ідентичність регіону має значний вплив на регіональний розвиток і є основою для самоорганізації місцевих громад. «Об'єднуюча» цінність колективної ідентичності створює мережу довіри та посилює спроможність місцевої громади. На формування іміджу громади впливає низка факторів, починаючи від ідеологічного наративу, який домінує в суспільстві, і закінчуючи рівнем освіти та громадянської активності кожного члена громади.

Наразі важливим є не лише формування привабливого іміджу регіональної громади, але й використання інструментів формування, розбудови та підтримки регіональної ідентичності (регіональний маркетинг, соціальна політика, символічна політика, формування та підтримка регіонального патріотизму).

Таким чином, регіональна ідентичність, безперечно, є ресурсом, який необхідно ідентифікувати, враховувати та застосовувати в процесі формування стратегій об'єднаних регіональних громад. Соціальні явища, які прийнято називати культурою, забезпечують членів суспільства спільним набором загальноприйнятих понять і цінностей. Вони, в свою чергу, визначають роль особистості та форму-

ють поведінку, що відповідає цій ролі та ширшим соціальним рамкам.

Система колективних уявлень може передаватися як формальними каналами, такими як загальні збори, збори, статuti громади та стратегічні плани розвитку, так і неформальними каналами, наприклад, від одного мешканця громади до іншого наприклад, під час розмов про те, «як ми робимо справи». Однак ядром локальної культури місцевої громади є набір цінностей. Цінності-це все, що людина або група вважає важливим для себе. З точки зору аксіології (теорії цінностей), цінності-це характеристики соціального об'єкта, які задовольняють певні потреби індивіда чи групи. У цьому випадку цінності виконують функцію стимулів і є необхідною умовою для всіх видів взаємодії. Під цінностями розуміють узагальнені уявлення (ціннісні уявлення), які функціонують як соціальні ідеали, стереотипи суспільної та індивідуальної свідомості, ідеальні критерії оцінки та орієнтації індивідів і суспільства. Цінісні уявлення- це відносно стійке і соціально обумовлене сприйняття людиною матеріальних соціальних і духовних благ, а також сукупність стандартів або критеріїв, яких вона дотримується. Тому визнання спільних цінностей, які дозволяють конкретній місцевій громаді не лише визнати себе «своєю», але й сформувати міцний фундамент, є важливою передумовою організації політичного життя на засадах демократії, громадянської участі, впливу на прийняття рішень щодо розвитку місцевої громади і, зрештою, формування місцевої ідентичності, є важливою передумовою для формування місцевої ідентичності.

Найуспішнішими місцевими громадами є ті, які побудовані на принципах організації повного спектру і відображають позитивні характеристики всіх рівнів організаційної свідомості. Першою потребою місцевих громад є фінансова стійкість. Якщо вразливим групам населення виділяється більше коштів з державного бюджету, то сильні зміцнюються фінансово, а якість соціальних послуг зберігається, відповідно до програмно-цільового підходу. Кожна територіальна громада зробила фінансову стійкість своїм пріоритетом.

Висновок. Мешканці кожної громади мають усвідомлювати, що процес формування об'єднаної громади та намагання розвивати громаду може призвести до створення нових робочих місць, сприятливих умов для розвитку підприємництва залучення інвестицій у громаду-вони мають орієнтуватися на відкриту комунікацію та фокусуватися на відкритій комунікації. Ключовим на цьому рівні є ство-

рення почуття лояльності та приналежності серед мешканців громади, а також почуття турботи та зв'язку між громадою в цілому та її членами. Передумовами формування почуття приналежності є відкрите спілкування, взаємоповага, повага до героїв, дружельюбність, чуйність і чесність.

Традиції та звичаї формують основу цих відносин. Вони зосереджені на ефективності, результатах, якості, перевазі та визнаних способах ведення справ, і набули рівня усвідомлення «самоповаги». Вони зосереджені на зниженні рівня бюрократії, ієрархії, закритості, влади та амбіцій, непослідовності, самовпевненості та зарозумілості в самоврядних структурах місцевої громади- це рівень усвідомлення «трансформації», з акцентом на адаптивність, інновації та участь місцевого населення у прийнятті рішень. Ключовим питанням на цьому рівні усвідомлення є те, як стимулювати інновації, щоб нові продукти та послуги могли розробляти у відповідь на ринкові можливості в громаді.

Ключовим питанням на цьому рівні є усвідомлення формування спільного бачення майбутнього та спільної системи цінностей. Ключем до успіху є створення сильної, позитивної та єдиної місцевої ідентичності, яка відрізняє громаду від інших. Вони віддані принципам соціальної відповідальності, етики та сталого розвитку, їм притаманні емпатія, смиренність і доброта, беручи до уваги довгострокову перспективу та вплив на майбутні покоління. Важливим завданням є розвиток глибокого почуття соціальної відповідальності в громаді. На цьому рівні усвідомлення громади дбають про соціальну справедливість і права людини. Вивчення місцевої ідентичності є особливо важливим для визначення її ролі у розвитку місцевих громад.

Ідентичність розглядається як самоусвідомлювана категорія соціальних суб'єктів, що свідомо виражає приналежність до певної соціальної єдності (спільноти, групи, громади, суспільства). Локальна ідентичність виражається у відносно узгодженому наборі уявлень, оцінок та поведінкових норм. У цій якості локальна ідентичність характеризується функціональністю, тобто стабільністю, соці-

альною значущістю, емпіричною фіксованістю та впливом на життя її носіїв. Локальна ідентичність, визначаючи самосприйняття людей, має певний вплив на прийняття рішень як на рівні місцевої громади, так і на рівні індивідів, яких вона представляє.

Вся вищезазначена проблематика питань має стати невід'ємною частиною формування територіального брендингу регіонів України, особливо гостро постають в контексті тимчасово окупованих територій в майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Arpan, L.M., Roskos-Ewoldsen, D.R. Stealing thunder: An analysis of the effects of proactive disclosure of crisis information. *Public Relations Review* № 31(3). С. 425–433.
2. Зернецька О. Трансформація типів новинних передач в політичній комунікації. *Нова політика*. 2009. № 1. С. 194–198.
3. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз : монографія. Київ, 2014. 437, с.
4. Байназаров А., Логвинова М., Серіда К. Наукові підходи до визначення сутності поняття «приміська зона». *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. Вип. 9. С. 15–22.
5. Овчиннікова Л. Місце та локальна спільнота як чинники формування локальної ідентичності. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2012. № 999. С. 137–142.
6. Зорич О. Міська ідентичність крізь призму політики пам'яті (на прикладі міста Полтава). *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2013. № 6. С. 177–187.
7. Коржов Г. Територіальні ідентичності: концептуальні інтерпретації в сучасній зарубіжній соціологічній думці. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2010. № 1. С. 107–124.
8. Лола В. Локальна ідентичність та «соціальне включення» в умовах децентралізації влади в Україні. *Аспекти публічного управління*. Т. 8. № 1. 2020. С. 129–137.
9. Міняйло М. П. Особливості процесу децентралізації у Миколаївській області. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2019. Вип. 1. С. 31–38.
10. Стратегічний план розвитку Баштанської міської ради Миколаївської області на 2018–2025 роки (Баштанської об'єднаної територіальної громади). URL: <https://cutt.ly/fnff7S1> (дата звернення 12.05.2021).